

ЛІНГВАКУЛЬТУРНАЯ АСІМІЛЯВАНАСЦЬ У БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ ІНТЭРНАЦЫЯНАЛЬНЫХ ПРЫКАЗАК

Ю. А. Петрушэўская

(Установа адукацыі “Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт імя А. А. Куляшова”,
кафедра тэарэтычнай і прыкладной лінгвістыкі)

Разглядаецца лінгвакультурная асіміляванасць інтэрнацыянальных прыказак, якая ўплывае на нацыянальную адметнасць прыказкавага фонду беларускай мовы разам са спецыфічна беларускімі прыказкамі.

Пры вызначэнні нацыянальнай адметнасці прыказкавага фонду беларускай мовы аб'ектам даследавання павінны быць не толькі ўласна беларускія паводле паходжання адзінкі, але і агульныя з іншымі мовамі, і запазычаныя з іншых моў прыказкі, многія з якіх лінгвакультурна асіміляваліся ў беларускай мове, набылі нацыянальна-моўныя асаблівасці ці нацыянальна-культурны змест, сталі адметнымі паводле асобных элементаў сваёй структуры і зместу, дзякуючы чаму здольны ўспрымацца носбітамі мовы як уласна беларускія адзінкі [2; 3; 4; 5; 6].

Інтэрнацыянальным варта лічыць кампанент прыказкавай падсістэмы мовы, які сустракаецца ў розных мовах і абумоўлены моўнымі кантактамі ці роднасцю моў [8, с. 9, 12]. Беларускія варыянты інтэрнацыянальных прыказак могуць характарызавацца нацыянальна-моўнай своеасаблівасцю і/або нацыянальна-культурнай маркіраванасцю, якія вызначаюцца паводле метадыкі сінхранічнай аспектнай аплікацыі [8].

У выніку даследавання ўстаноўлена, што ў счаснай беларускай мове з'яўляюцца нацыянальна адметнымі (нацыянальна-моўна своеасаблівым і/або нацыянальна-культурна маркіраванымі), г. зн. лінгвакультурна асіміляваліся, 47,81% інтэрнацыянальных прыказак з ліку найбольш вядомых і

ўжывальных прыказкавых адзінак (на матэрыяле прыказкавага складу літаратурнай мовы, асноўнага прыказкавага фонду, прыказкавага мінімуму) [1; 7; 8; 9].

Колькасныя паказчыкі нацыянальнай адметнасці інтэрнацыянальных прыказак у беларускай мове адлюстраваны ў тэблiцы.

Паказчык нацыянальнай адметнасці	Адметныя прыказкі	Нейтральныя прыказкі
Нацыянальна-моўная своеасаблівасць	28,12%	71,95%
Нацыянальна-культурная маркіраванасць і нацыянальна-моўная своеасаблівасць	19,69%	80,29%

Такім чынам, можна сцвярджаць, што нацыянальная адметнасць прыказкавага фонду беларускай мовы абумоўлена не толькі аб'ёмам спецыфічна беларускіх прыказак, але лінгвакультурнай асіміляцый у ёй інтэрнацыянальных прыказак. Блізкія параметры нацыянальнай спецыфікі прыказкавага фонду назіраюцца таксама і ў іншых мовах [10].

Літаратура

1. Петрушевская, Ю. А. Национально маркированные варианты интернациональных пословиц в белорусском языке / Ю. А. Петрушевская // «Благословенны первые шаги...»: сб. ст. / гл. ред. С. Г. Шулежкова. – Могилёв: Изд-во МГТУ, 2020. – Вып. 14. – С. 140–150.

2. Іваноў, Я. Я. Нацыянальна-культурная семантыка беларускай мовы і праблема яе лінгвакраіназнаўчай рэпрэзентацыі (на матэрыяле моўнай афарыстыкі) / Я. Я. Іваноў // Сацыякультурная прастора мовы (сацыяльныя і культурныя аспекты вывучэння беларускай мовы) / С. Ф. Іванова, Я. Я. Іваноў, Н. Б. Мячкоўская. – Мінск: Веды, 1998. – С. 33–62.

3. Іваноў, Я. Я. Універсальнае і нацыянальнае ў фразалагічнай і парэміялагічнай падсістэмах беларускай мовы ў еўрапейскім моўным кантэксце (актуальнасць, метадалогія, перспектывы даследавання) / Я. Я. Іваноў // Славянская фразеалогія в синхронии и диахронии. – 2016. – Вып. 3. – С. 46–49.

4. Петрушэўская, Ю. А. Нацыянальная адметнасць прыказкавага фонду беларускай мовы / Ю. А. Петрушэўская // Ученые записки УО «ВГУ им. П. М. Машерова». – 2018. – Т. 27. – С. 150–154.

5. Петрушэўская, Ю. А. Універсальны і інтэрнацыянальны кампаненты ў парэміялагічным складзе беларускай мовы: беларуска-іншамоўны слоўнік / Ю. А. Петрушэўская. – Могілёў: МДУ імя А. А. Куляшова, 2020. – 316 с.

6. Петрушэўская, Ю. А. Да праблемы вызначэння нацыянальнай адметнасці прыказкавага фонду беларускай мовы / Ю. А. Петрушэўская // Філолагічны часопіс. – 2018. – Вып. 2(12). – С. 70–75.

7. Петрушэўская, Ю. А. Нацыянальна-культурны кампанент у складзе інтэрнацыянальных прыказак сучаснай беларускай літаратурнай мовы / Ю. А. Петрушэўская // Немецкий язык – лингводидактическое обеспечение и методика преподавания: сб. науч. ст. / под ред. Е. Е. Иванова. – Могилев: МГУ имени А. А. Кулепова, 2019. – С. 97–104.

8. Петрушэўская, Ю. А. Прыказкавы фонд беларускай мовы: спецыфіка і нацыянальная адметнасць: аўтарэф. дыс. ... канд. філ. навук: 10.02.01 / Ю. А. Петрушэўская. – Мінск, 2021. – 29 с.

9. Ivanov, E. Paremiological Minimum and Basic Paremiological Stock (Belarusian and Russian) / E. Ivanov. – Prague: RSS, 2002. – 136 p.

10. Ivanov, E. Etymology of English Proverbs / E. Ivanov, Ju. Petrushevskaja // Journal of Siberian Federal University. Humanities & Social Sciences. – 2015. – Vol. 8, No 5. – P. 864–872.